

9/11/1984

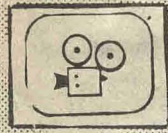
ΑΣ 1.38

ΧΑΡΑΥΓΗ
ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ

ΛΙΜΝΑΤΑ

ΤΕΧΝΕΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Μεταξύ της οδού Τουρνόν και της Ραματουέλ

Την Ανν Φιλίπ τη γνωρίσαμε μετά τον θάνατο του Ζεράρ. Είχαμε βρεθεί στο Παρίσι, κι ήταν λίγο μετά που είχαμε διαβάσει το βιβλίο της «Όσο κρατάει ένας στεναγμός». Ψάξαμε το τηλέφωνο της στον κατάλογο και έτσι απλά, της τηλεφωνήσαμε: Διαβάσαμε το βιβλίο σας στα ελληνικά, μας άρεσε και θα θέλαμε να σας γνωρίσουμε. Η απάντηση της ήρθε αμέσως, χωρίς προσχήματα, χωρίς αναβολές. Ελάτε τώρα, για ένα τσάι.

Η οδός Τουρνόν είναι στην καρδιά της Σορβόνης και το σπίτι από κείνα τα επιβλητικά παλιά σπίτια του Παρισιού. Η βαριά εξωτερική πόρτα και μετά η ξύλινη σκάλα. Μας περίμενε πίσω από την πανύψηλη πόρτα και μας πέρασε στο σαλόνι. Μια γυναίκα απλή, τελειώς άβαφη, με κοντά ίσια μαλλιά και βλέμμα που τρυπά. Όταν χαμογελά όλα τα χαρακτηριστικά της ανεβαίνουν, το πρόσωπο της γίνεται ροζ και φαίνεται δέκα χρόνια νεότερη. Μετά τα πρώτα πέντε λεπτά νιώσαμε πως με την Ανν θα γινόμαστε φίλοι. Το ίδιο εκείνο συναίσθημα της άνεσης και της ζεστασιάς, το εκπέμπει η παρουσία της Ανν κάθε φορά που τη βλέπουμε μέσα στα τελευταία δεκαπέντε χρόνια. Σχεδόν αναλλοίωτο παραμένει και το σπίτι της οδού Τουρνόν, το μπλε χαλί, το χαμηλό ντιβάνι στο κέντρο του δωματίου, οι βιβλιοθήκες ως την οροφή, τα μεγάλα παράθυρα που ανοίγουν σχεδόν στην αυλή του πανεπιστημίου, τα δυο σκαλάκια στο βάθος, που οδηγούν στο ιδιαίτερο της δωμάτιο. Αναλλοίωτο παραμένει και το γεγονός ότι όσο και να ψάξεις δεν θα δεις ούτε ίχνος από τον Ζεράρ Φιλίπ, ούτε μια φωτογραφία. Γενικά, στο σπίτι της Ανν δεν υπάρχουν φωτογραφίες. Τότε, την πρώτη φορά, λες και μάντεψε τις σκέψεις μας το ψάξιμο του βλέμματός μας, βιάστηκε να πετάξει, δήθεν τυχαία, μια κι έξω.

— Πιστεύω πως η προσωπική ζωή του ανθρώπου αφήνει μονάχα στον ίδιο, και δεν πρέπει να επιτρέπει να γίνεται δημόσιο θέμα.

Μια άλλη φορά, τη μοναδική που ανοίχτηκε κουβέντα για τον Ζεράρ, στο κτήμα τους στη Ραματουέλ, δήλωσε μ' ένα ασυνήθιστο απότομο τόνο.

— Ο τάφος του Ζεράρ έχει μετατραπεί σε αξιοθέατο. Ερχονται απ' όλο τον κόσμο τουρίστες μόνο και μόνο για να τον δουν. Το χωριό ήταν απαρτήτηρο πριν, όλοι τραβούσαν για το Σαιν Τροπέ. Εγώ δεν πηγαίνω εκεί τώρα, αν θέλετε μπορείτε να πάτε μόνοι σας.

— Οστόσο αν καταφέρετε να σηκώσετε το κάλυμμα αυτής της πε-

ρήφανης ασοπρέπειας που κρατάει τους ιδιωτικούς χώρους σφραγισμένους (το διαπιστώσαμε σε πολλούς Γάλλους αυτό) θα βρεις μια τρυφερή καρδιά. Χρόνια ολόκληρα η Ανν δεν κουνούσε από το σπίτι της γιατί δεν μπορούσε ν' αφήσει μονάχο το γέρο σκύλο, τον Μουστάς. Ο Μουστάς τυφλός, κουφός, κουτσός, είχε όλα τα ευεργετήματα του ηλικιωμένου άρχοντα, κι ένα ακόμα που λίγοι έχουν την τύχη να το διατηρούν, εκτός αν είναι ως το

στους τουρίστες και τους ξεναγούς.

Το ίδιο απλά όπως μας είχε πει: ελάτε να πάρουμε μαζί ένα τσάι, η Ανν μας κάλεσε την επόμενη φορά: Ελάτε στη Ραματουέλ, να μείνουμε μαζί μας μια βδομάδα. Και πήγε. Και κείνη η βδομάδα ήταν ένα τρυφερό κτύπημα στα δάδα των αδύτων της γαλλικής κουλτούρας.

Το σπίτι, μέσα στο κτήμα, είναι ένα στέρεο αρχοντικό από πέτρα και ξύλο, χωρίς ίχνος περιττού,

μυίγες με μανία, και συχνά κυνηγού σε οπτασίες που τούφερνε η χαλασμένη του όραση. Μπροστά στο σπίτι δύο τεράστια δέντρα, καστανιές ή καρυδιές, και από τα κλαδιά τους κρεμασμένες σχοινοένιες κούνιες. Οι ψάθινες πολυθρόνες, ο κήπος με τις λεβάντες και στο βάθος τα αμπέλια και το αθόρυβο πήγαινε-έλα των ενοίκων, πάντα μ' ένα βιβλίο στο χέρι, σου 'δινε την εντύπωση Τσαχωφικού σκηνοικού.

Εμείς μέναμε στο περίπτερο για τους ξένους. Δυο υποδωμάτια, μπάνιο και κουζίνα, απέναντι από το κυρίως σπίτι. Η απλότητα και η αυστηρή αίσθηση του περιττού κυριαρχούσε κι εδώ. Το καλοκαίρι τα σπίτια στη Ραματουέλ είναι καμωμένα λες για τα διαλείμματα. Η ζωή είναι έξω, στους δρόμους, στη θάλασσα, στ' αμπέλια, στα δάση. Το χωριό, με τον πανάρχαιο δρυ (λένε πως ζούσε τον καιρό της Γαλλικής επανάστασης) στο κέντρο της πλατείας, τα μαγαζιά, τα σπίτια με τα μπαλκόνια και τα στενά δρομάκια είναι τυπικά της Γαλλίας του Νότου, ωστόσο δεν έχει ακόμα αλλοιωθεί από τον τουρισμό όπως το γειτονικό Σαιν Τροπέξ.

Τον Αύγουστο λατρεύω το Παρίσι, λείει η Ανν. Ανάμεσα στους Αμερικάνους και στους Ιάπωνες τουρίστες νιώθω πιο Γαλλίδα. Όλοι οι Παριζιάνοι φεύγουν στο Νότο και το Καρτ Λετέν γίνεται ένα χωριό. Στη Ραματουέλ κατεβαίνουν τον Σεπτέμβριο ή νωρίς τον Ιούνιο.

Το Ραματουέλ, η θάλασσα, η αυτοσυγκέντρωση, η σιωπή κι ανάμεσα της οι σύντομοι διάλογοι, αυτή είναι η ατμόσφαιρα των μυθιστορημάτων της Ανν. Αφηγείται απλά, πράγμα που της συμβαίνουν ή που την προβληματίζουν και αγγίζει καιρία σύγχρονα προβλήματα της ανθρωπίνης ύπαρξης. Σ' έναν περίπατο στ' αμπέλια, μας μιλά για τον Σεφέρη, και την φιλία που τους έδεξε.

— Στην Αθήνα καθόμουνά ώρες ολόκληρες μαζί του. Το ίδιο και στο Παρίσι, είχε εγκαταλείψει τα πάντα και ήμουνά συνέχεια δίπλα του, με το μαγνητόφωνο. Τα λόγια του είναι ένας ανεξάντλητος θησαυρός σοφίας. Οι ηχογραφήσεις εκείνες είναι από τα πιο πολύτιμα πράγματα που έχω. Εκείνος μου ενέπνευσε τη μεγάλη αγάπη για τη νησιά της Ελλάδας. Μετά απ' αυτό, όνειρό μου είναι να τα γυρίσω ένα-ένα.

Τρέχει, φέρνει τον Ατλαντα, βρίσκει τα νησιά, η Δήλος, η Ξέρηφος, η Σίφνος. Να, εδώ είναι και η Κύπρος σας, πόσους στίχους δεν σας χάρισε... Τρελαινοίμαι να μετροφυλλώ τους χάρτες, σχεδόν το ίδιο όσο και να ταξι-

Ελληνς Παιονίδου

τέλος βολικοί, σάφρονες και λιγομίλητοι: την αγάπη των δικών τους. Ο Μουστάς έπιανε μυίγες στα τυφλά, για να δείξει στην Ανν ότι ήταν ακόμα χρήσιμος, και η Ανν δεν τον εγκατέλειπε ούτε για ένα ταξίδι, κι όταν ακόμη τα παιδιά της δεν την χρειάζονταν πια.

Η Ανν Μαρί είναι τώρα ηθοποιός. Τότε ήταν ένα λιγνό κοριτσάκι με ξανθά μαλλιά και με το προφίλ του Ζεράρ σε μικρογραφία. Ο Ολιβιέ, τώρα είναι μηχανικός, πάνω από δυο μέτρα. Μένει με τη μητέρα του, και βοήθησε στο σήκωμα του τραπέζιού. Τότε ήταν ένας πιστορικός με μακριά και λιγνά ποδιάρια, και με το προφίλ του Ζεράρ. Η Ανν δεν είχε ανάγκη να αναζητήσει τον Ζεράρ σ' ένα κρύο τάφο, ανάμεσα

ούτε ίχνος προσποίησης. Εχει πολλά υποδωμάτια και ένα μεγάλο χώρο για να αμίγουν όλοι την ώρα του φαγητού και της κουβέντας ή της περιουλλογής. Εκεί έμαθα πως δεν χρειάζεται ν' ανοίγεις κάθε τόσο μια άσκοπη κουβέντα για να φανεί ευγενικός, μα πως αντίθετα η ανθρωπινή παρουσία είναι πιο έντονη στη σιωπή, όπου ακούγονται μονάχα οι ήχοι της φωτιάς και των σελίδων του βιβλίου καθώς γυρίζονται.

Ο Μουστάς ζούσε ακόμη, και προσποιόταν τον άγριο φύλακα, μπροστά στην καγκελόπορτα ή στο αναμμένο τζάκι. Ήταν ολόφανερη όμως η ζήλεια του για το μικρό άσπρο κανίς της Ανν Μαρί που το χάιδευαν όλοι. Έπιανε τις

Βασίλκας Χατζήπαπα

ΔΙΑΛΥΣΗ

Διαλύονται τα χαμόγελα που χρόνια τώρα στιγμή τη στιγμή έχουμε στηρίξει. Διαλύονται τα βήματα που χρόνια τώρα για το μέλλον κινήσανε. Τα άνθη της αγάπης για τόπους, ανθρώπους και σκοπούς.

Το χέρι απλωμένο σε σε στην παλάμη μέσα η καρδιά μου διαλύεται.